

PRILOGA 1 (spremni dopis – 1. del):

Številka: 070-41/2020/7
Ljubljana, 23. 12. 2020
EVA
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Odgovor Vlade Republike Slovenije na poizvedbo Zagovornika načela enakosti v postopku izvedbe ocene diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja v času epidemije COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne ... pod točko ... sprejela naslednji
S K L E P
Vlada Republike Slovenije je sprejela Odgovor na poizvedbo Zagovornika načela enakosti v postopku izvedbe ocene diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja v času epidemije COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav in ga pošlje Zagovorniku načela enakosti.
dr. Božo Predalič GENERALNI SEKRETAR
Priloga sklepa: – Odgovor Vlade Republike Slovenije
Sklep prejmejo: – Ministrstvo za notranje zadeve, – Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, – Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije, – Zagovornik načela enakosti.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
– mag. Lado Bradač, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
Pri pripravi gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali.
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

Aplikacije za obveščanje oseb o stikih pripomorejo k zavezitvi in preprečevanju širjenja epidemije. Z epidemiološkega vidika ni pomembno, koliko je oseba stara, v kakšnem telesnem stanju je ali v kakšnem gmotnem položaju je; virus v tem delu ni diskriminatoren do populacije. Kot navaja zdravstvena stroka, je najbolj pomembno omejevanje stikov, pri obveščanju o stikih pa ima, kot je vlada že navedla, pomembno vlogo tudi aplikacija. Iz tega vidika so z epidemiološkega vidika osebe, ki uporabljajo aplikacijo, manj tvegane za povzročitev nenadzorovanega izbruha.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Ni finančnih posledic nad 40.000 EUR.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu.				
Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) Kratka obrazložitev	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 	DA/NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
Pri pripravi predloga odgovora Vlade Republike Slovenije glede ne poizvedbe Zagovornika načela enakosti v postopku izvedbe ocene diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja v času epidemije COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav sodelovanje javnosti ni predvideno.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE
Aleš Hojs MINISTER	

ODGOVOR**Vlade Republike Slovenije na poizvedbo Zagovornika načela enakosti COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav:****I Vprašanja Zagovornika načela enakosti**

Za izvedbe ocene diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja v času epidemije COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav Zagovornika načela enakosti na Vlado RS naslavlja prošnjo za informacije in odgovore na naslednja vprašanja:

1. Prosimo, da nam skladno s 7. členom zadevnega Odloka o omejitvi gibanja podate strokovno utemeljitev za določitev pogoja za prehajanje med občinami znotraj regij v 6. členu tega Odloka (naložitev in stalna aktivacija aplikacije »OstaniZdrav).
2. Kaj je dejanski zaželeni cilj, ki naj bi ga dosegali z izpolnjevanjem tega pogoja iz 6. člena Odloka?
3. Kako ta pogoj (da ima posameznik naloženo in stalno aktivirano aplikacijo #OstaniZdrav) utemeljujete kot ustrezno sredstvo za doseganje zaželenega cilja? Na kakšen način naj bi se opredeljeni cilj zasledovalo?
4. Kako ta pogoj utemeljujete kot nujno potrebno sredstvo za doseganje zaželenega cilja? Ali ne obstaja drugačen, milejši način za doseganje zaželenega cilja, tj. takšen, ki ne bi nesorazmerno posegel v uživanje človekove pravice do svobode gibanja – predvsem tudi za starejše in revnejše osebe, ki nimajo oz. si ne morejo privoščiti nakupa ustreznega pametnega telefona in/ali ne zmorejo uporabljati aplikacije #OstaniZdrav?
5. Kako je zahteva po naložitvi in stalni aktivaciji aplikacije #OstaniZdrav v Odloku o omejitvi gibanja lahko združljiva s predstavljeno prostovoljnostjo njene uporabe?
6. Ali je bila izvedena analiza delovanja, funkcionalnosti in učinkovitosti aplikacije #OstaniZdrav (zlasti z vidika pravočasnega izdajanja TAN kod) in če da, kakšni so bili izsledki analize? Na kakšen način se z izsledki analize utemeljuje pogojevanje uresničevanje pravice svobode gibanja iz 32. člena Ustave?

II Odgovor Vlade Republike Slovenije

Vlada v nadaljevanju v zvezi s poizvedbo Zagovornika načela enakosti v postopku v postopku izvedbe ocene diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja v času epidemije COVID-19 – Aplikacija #OstaniZdrav, podaja odgovor:

Vlada je v Odloku o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 186/20, 190/20 in 192/20, v nadaljnjem besedilu: Odlok/186) v delu, ki se nanaša na omejitev gibanja med občinami, uporabila vsebinsko enake rešitve, kot v

Odloku o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v Republiki Sloveniji ter prepovedi gibanja izven občin (Uradni list RS, št. 38/20 in 51/20 – v nadaljnjem besedilu: Odlok/38) in Odloku o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih krajih, površinah in mestih v Republiki Sloveniji ter prepovedi gibanja izven občin (Uradni list RS, št. 52/20 in 58/20 – v nadaljnjem besedilu: Odlok/52), ki ju je presojalo Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem

besedilu: US RS). V zvezi s temi omejitvami je US RS v odločbi št. U-I-83/201 že opravilo presojo skladnosti s prvim odstavkom 32. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava), presojo primernosti, presojo nujnosti in presojo sorazmernosti v ožjem smislu in odločilo, da izpodbijana Odlok/38 in Odlok/52 nista v neskladju z Ustavo.

Vlada zato na tem mestu navedb US RS ne bo ponavljala, temveč navaja le, da je US RS pri presoji kot enega ključnih elementov navedlo veljavne izjeme od splošne omejitve gibanja med občinami. Velja opozoriti tudi na mnenje US RS iz citirane odločbe, da teža posega v pravico do svobode gibanja blaži pomen dolžnosti vsakogar do drugega in do družbene skupnosti², pri čemer je utemeljeno pričakovanje, da posamezniki svoje interese presojajo v luči višjih vrednot, tj. pomena varstva javnega zdravja, potrebe zagotavljanja sposobnosti učinkovitega odziva zdravstvenih ustanov v pogojih epidemije in pomena varstva posebej ranljivih skupin, ki jih neraziskana bolezen najbolj ogroža. US RS je še navedlo, da četudi koristi na strani varovanja sposobnosti zdravstvenega sistema za učinkovit odziv v pogojih epidemije ni bilo mogoče vnaprej natančno določiti in četudi enako velja za ex ante oceno pozitivnega učinka ukrepa na zdravje in življenje ljudi, upoštevna stopnja verjetnosti pozitivnega vpliva ukrepa na varovanje teh vrednot izraža koristi, ki odtehtajo teža posega v pravico do svobode gibanja.³

Vlada je v Odloku/186 v 4. členu določila 13 izjem, v skladu s katerimi je mogoče prehajati med občinami ne glede na omejitve. Te izjeme omogočajo posameznikom širok nabor opravil, ki jih lahko opravljajo tudi izven občine prebivališča. Poleg izjem, povezanih s službo in delovnimi procesi (1. in 2. točka), so to primeri odpravljanja nevarnosti za zdravje, življenje in premoženje (3. točka), varstvo, oskrba, nega družinskih članov, starševska skrb in pomoč osebam, potrebnim podpore in dostop do oseb s posebnimi potrebami (ki se jo tolmači v najširšem smislu, torej tudi za namen psihološke in čustvene podpore; 4. in 9. točka), dostop do lekarn in zdravstvenih storitev (5. točka), diplomatskih in konzularnih predstavništev (6. točka), vseh storitev za nujne primere (7. točka, ki se jo zopet tolmači v najširšem smislu, torej tudi za nujno pomoč drugim osebam), dostop do pravosodnih in upravnih organov ter organov pregona (8. točka), vsa vzdrževalna dela ali sezonska opravila na zasebnih objektih ali zemljiščih (10. točka), potovanja do doma in tranzit čez Republiko Slovenijo (11. točka), dostop do trgovin ali storitev, ki v občini bivališča niso na voljo ali so v drugi občini bližje prebivališču osebe (12. točka) in nujno vzdrževanje groba (13. točka). Vse izjeme veljajo tudi za ožje družinske člane ali člane skupnega gospodinjstva.

V novem 6. členu v Odloku/186 je vlada ob 13 obstoječih izjemah iz 4. člena Odloka/186 določila še dodatno izjemo, da se med občinami znotraj epidemiološko manj slabih statističnih regij lahko brez izjave gibajo tudi osebe z naloženo in aktivirano prostovoljno mobilno aplikacijo za obveščanje oseb o stikih z drugimi uporabniki, pozitivnimi na virus SARS-CoV-2 (aplikacijo #OstaniZdrav, v nadaljnjem besedilu: aplikacija). Ker epidemiološka služba ob trenutni situaciji ne zmore slediti vsem stikom okuženih oseb⁴, so z epidemiološkega stališča osebe, ki uporabljajo aplikacijo, manj rizične, saj aplikacija vsaj delno nadomešča človeško obveščanje o stikih z okuženo osebo. Vlada meni, da takšna določba ni neustavno, ni diskriminatorno in tudi ne pomeni obveznosti uporabe aplikacije. Vsaka oseba lahko še vedno uveljavlja katerokoli od 13 izjem iz 4. člena Odloka/186, pri čemer lahko za namen teh izjem prehaja ne samo med občinami, temveč tudi med statističnimi regijami.

¹ <https://www.us-rs.si/wp-content/uploads/2020/09/U-I-83-20-Odlo%C4%8Dba.pdf>

² 43. točka odločbe U-I-83/20

³ 55. točka odločbe U-I-83/20

⁴ <https://www.nijz.si/sl/spremenjen-protokol-sledenja-stikom-okuzenih-z-novim-koronavirusom-sars-cov-2>

Ali določen ukrep omejitve gibanja pomeni omejitev svobode gibanja (prvi odstavek 32. člena Ustave) ali poseg v pravico do osebne svobode (prvi odstavek 19. člena Ustave), je odvisno od vsakokratnih specifičnih okoliščin konkretnega primera, v okviru katerih je treba upoštevati celo vrsto kriterijev, kot so vrsta, trajanje, učinki in način izvrševanja ukrepa, ki omejuje posameznikovo prostost. Kot navaja US RS v odločbi št. US Up-1116/09, je razlika med odvzemom prostosti in omejitvijo svobode gibanja lahko zgolj v stopnji oziroma intenzivnosti odrejenega ukrepa, in ne nujno v naravi oziroma vsebini tega ukrepa⁵. Po mnenju vlade omejitev gibanja med občinami še zdaleč ne pomeni posega, ki bi iz omejitve svobode gibanja prerasel v omejitev posameznikove svobode. Posamezniki se lahko v svoji občini prosto gibljejo tudi na javnih mestih in površinah v okviru omejitev iz Odloka/186, v številnih primerih pa celo izven svoje občine.

Prav tako vlada poudarja, da enake in tudi še mnogo bolj restriktivne ukrepe izvaja večina evropskih držav (npr. Avstrija je od 23. 10. 2020 uvedla prepoved zbiranja v zasebnih prostorih). Podobne omejitve je predlagala tudi Svetovalna strokovna skupina pri Ministrstvu za zdravje (v nadaljnjem besedilu: strokovna skupina); 30. 9. 2020 je predlagala omejitev zasebnih druženj na 10 oseb⁶, 6. 11. 2020 pa omejitev gibanja na 1 km od doma⁷. Vlada je, predvsem v kontekstu omogočanja čim večje svobode gibanja in čim manjšega posega v ustavno zagotovljene pravice, predlog svetovalne skupine v Odloku/186 (enako velja za predhodne odloke) uredila na način, da je omejila gibanja na občine, ob tem pa seveda omogočila številne izjeme, zadnja izmed njih je omogočena uporabnikom aplikacije. Ta izjema, v nasprotju z ostalimi trinajstimi, ne omogoča gibanja izven statistične regije prebivališča.

Res je sicer, da starejša populacija oziroma osebe, ki nimajo pametnih telefonov ali aplikacije ne želijo uporabljati, ne morejo uveljavljati te nove, 14. izjeme iz 6. člena Odloka/186, vendar tudi za ostale izjeme velja, da jih ne morejo uveljavljati vsi: izjeme iz 1. točke ne morejo uveljavljati osebe, ki niso zaposlene, izjeme iz 4. točke ne morejo uveljavljati osebe, ki nimajo otrok ali družinskih članov, izjeme iz 12. točke ne morejo uveljavljati osebe, ki imajo trgovine in storitve neposredno v bližini prebivališča, izjeme 10. točke pa ne morejo uveljavljati osebe, ki izven občine prebivališča nimajo zasebnega objekta ali zemljišča.

Vlada poudarja, da so ukrepi v Odloku/186 sprejeti v skladu z najnovejšimi dognanji epidemiološke in infektološke stroke, usmerjeni pa so v prepoved in omejevanje socialnih stikov med prebivalstvom, saj so ti ukrepi po mnenju zdravstvene stroke edino učinkovito sredstvo za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19. Hkrati so bili ti ukrepi v skladu z načelom sorazmernosti sprejeti kot skrajni ukrepi, ko z drugimi ukrepi po ZNB ni bilo mogoče preprečiti širjenja nalezljive bolezni COVID-19. Kot je vlada že navedla, ima aplikacija pomembno vlogo pri obveščanju o stikih z okuženimi osebami, kar je še posebej pomembno v času, ko epidemiologi obveščanja o stiku z okuženo osebo zaradi velikega števila dnevno novookuženih oseb ne zmorejo več opravljati v celoti.

Vlada tudi poudarja, da so bili vsi ukrepi iz odlokov sprejeti na podlagi ugotovitev in mnenj zdravstvene stroke, ki so bila večkrat predstavljena na tiskovnih konferencah in v različnih izjavah v medijih (doc. dr. Aleš Rozman – direktor klinike Golnik, Mario Fafangel, dr. med. — predstojnik Centra za nalezljive bolezni NIJZ, izr. prof. dr. Matjaž Jereb – vodja oddelka za intenzivno terapijo na Kliniki za infektološke

⁵ <http://www.us-rs.si/documents/6e/bc/up-1116-092.pdf>

⁶ Strokovna ocena št. 181-101/2020/55

⁷ Strokovna ocena št. 181-101/2020/57

bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, doc. dr. Mateja Logar – specialistka infektologinja v UKC Ljubljana), pa tudi v intervjuju s prof. dr. Bojano Beović, vodjo Strokovne svetovalne skupine pri Ministrstvu za zdravje, ki je bil predvajan na Televiziji Slovenija dne 11. 10. 2020.

Strokovne podlage, mnenja in predloge za ukrepe na področju obvladovanja epidemije COVID-19 je tako pripravljala strokovna skupina, ki jo je kot posvetovalno telo imenoval minister za zdravje s Sklepom o imenovanju Strokovne skupine za zajezitev in obvladovanje epidemije COVID-19, št. 012-17/2020/1 z dne 31. marca 2020, ki je pred tem kot Strokovna skupina delovala v okviru Kriznega štaba Republike Slovenije za zajezitev in obvladovanje epidemije COVID-19, ki jo je s sklepom št. 18100-10/2020/3 z dne 13. marca 2020 ustanovila Vlada. Da je strokovna skupina politično neodvisno telo, izhaja že iz njenega imena (strokovna skupina), vloge in namena njene ustanovitve, in sicer strokovna skupina pripravlja strokovne podlage, mnenja in predloge za ukrepe na področju nalezljive bolezni COVID-19. O posameznem predlogu opravi razpravo in o svoji oceni oziroma stališču pripravi mnenje.

Strokovna skupina je že 25. 6. 2020 podala mnenje, da ko bo na voljo aplikacija, je potrebno določiti, da je v nekaterih primerih njena uporaba obvezna; to naj bi veljalo zlasti za udeležbo na prireditvah.⁸ Ta rešitev sicer ni bila nikoli uresničena, saj je strokovna skupina še preden je bila aplikacija na voljo, predlagala nespremenjen režim organizacije javnih prireditev⁹, po hitrem poslabšanju epidemiološke situacije v Sloveniji pa tudi popolno prepoved prireditev¹⁰.

Pri vprašanju, ali je za osebe, ki aplikacije ne morejo ali ne želijo uporabljati, izjemo mogoče določiti na drugačen način, vlada odgovarja, da pri omejitvi gibanja med občinami to ni mogoče. Drugačen način bi bil mogoč na primer pri izvedbi javne prireditve; strokovna skupina je tako 12. 8. 2020 predlagala, da se prireditve izvedejo na način, da organizator vodi seznam udeležencev s kontaktnimi podatki, da so sedeži označeni z imeni udeležencev in da so razmaknjeni za dva metra¹¹. Čeprav aplikacija v zapisniku ni izrecno omenjena, pa je vseeno jasno, da je bil tak način predlagan zaradi obveščanja stikov v primeru, če bi se prireditve udeležila oseba, za katero bi se naknadno ugotovilo, da je okužena. Tak način je izvedljiv v organiziranem in nadzorovanem okolju, kot je prireditev (kjer je odgovornost na organizatorju), ne pa tudi pri prehodu občin. Aplikacija namreč uporablja psevdonimizirane podatke, zato osebni podatki stikov niso na voljo; brez aplikacije bi bilo obveščanje stikov mogoče le na način, da bi vsakdo, ki bi prehajal občinsko mejo, imel s seboj popoln spisek oseb, s katerimi je bil v stiku (analogija seznamu udeležencem prireditev, ki ga je predlagala strokovna skupina). V praksi bi to bilo ne samo težko izvedljivo, obdelovati bi bilo treba tudi neprimerno več osebnih podatkov, kar bi pomenilo izjemno velik poseg v 38. člen Ustave. Ker epidemiološka slika kaže velike razlike v stopnji okuženosti med posameznimi regijami¹², je smiselno, da se lahko osebe z naloženo aplikacijo v okviru izjeme iz 6. člena Odloka/186 gibajo samo znotraj svoje, epidemiološko bolj ugodne regije. V teh regijah je namreč veliko manj možnosti, da bi oseba lahko prišla v stik z okuženo osebo.

⁸ Zapisnik sestanka Strokovne svetovalne skupine na covid-19, 25. junij 2020

⁹ Zapisnik sestanka Strokovne svetovalne skupine na covid-19, 29. julij 2020

¹⁰ Zapisnik sestanka Strokovne svetovalne skupine na covid-19, 11. oktober 2020

¹¹ Zapisnik sestanka Strokovne svetovalne skupine na covid-19, 12. avgust 2020

¹²

Jasno je torej, da pri izjemi iz 6. člena Odloka/186, ki velja za uporabnike aplikacij, ne gre za diskriminacijo, ampak zgolj za dodatno izjemo pri omejitve gibanja med občinami. Te izjeme imajo, kot je že navedlo US RS v odločbi U-I-83/20, pomembno vlogo pri blaženju posega v svobodo gibanja. Zdravstvena stroka je enotna, da ima pri omejevanju in preprečevanju širjenja epidemije COVID-19 največjo vlogo ravno omejevanje stikov, zato je z epidemiološkega vidika smiselno, da – kadar epidemiološka služba obveščanja o stikih ne zmore opravljati v celoti – to vlogo prevzame aplikacija, kadar je to mogoče in kadar obveščanja o stikih ni mogoče zagotoviti drugače.

Ker je virus SARS-CoV-2 relativno nov, še novejše pa so aplikacije za obveščanje oseb o stikih, o uporabnosti aplikacije še ni na voljo veliko podatkov. Raziskava, narejena v sodelovanju med Cold Spring Harbor Laboratory, British medical Journal in univerzo Yale¹³, aplikacijo navaja kot pomembno dopolnitev klasičnemu sledenju stikov in ocenjuje, da aplikacije zmanjšajo število okužb za približno 8%, število smrti pa za približno 6%. Apple in Google, torej platformi, na katerih se večinoma uporabljajo aplikacije za sledenje stikom okužene osebe, se sklicujeta na isto raziskavo in trdita, da klasično sledenje stikom ob samo 15% deležu uporabnikov aplikacije v zvezi državi Washington zmanjša okužbe za 15%, smrti pa za 11%.¹⁴

Nadalje vlada navaja, da je v tretjem odstavku 4. člena, podobno kot v Odloku/38 in Odloku/52, ki sta bila predmet presoje US RS, določena obveznost posameznika, da ob morebitnem nadzoru izkaže utemeljenost oziroma upravičenost uveljavljanja izjeme. To lahko opravi z dokazilom in lastnoročno podpisano izjavo (ta ni obvezna za namene prehajanja meje iz razlogov 1. in 3 točke). Dokazilo mora na zahtevo pokazati inšpektorju Zdravstvenega inšpektorata, policistu ali občinskemu redarji, ki imajo pristojnost nadzora nad določbami odloka. Za ustrezna dokazila štejemo različno dokumentacijo, npr. potne naloge, izpiske iz zemljiške knjige, vabila uradnih organov, zdravniška potrdila in podobno. V zvezi z ustreznostjo dokazil je Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) ves čas od uveljavitve odlokov prejemale vprašanja, ali so ustrezna tudi dokazila v elektronski obliki, ki jih oseba pokaže na telefonu (na primer SMS, vabilo v elektronski obliki, poslano po e-pošti, elektronski zemljiškoknjižni izpisek, na meji tudi PCR test v elektronski obliki, in podobno). Stališče MNZ in Policije je že ves čas, da so takšna dokazila dovoljena in da jih policisti v primeru nadzora tudi upoštevajo.

V primeru iz 6. člena Odloka/186 je takšno dokazilo naložena in uporabljena aplikacija. Osebni podatki so v aplikaciji v psevdonimizirani obliki, zato do njih ne more priti nepooblaščen oseba, ki opravlja nadzor, ne uporabnik sam. Edini osebni podatki, ki jih pooblaščen oseba vpogleda in obdela, so osebni podatki osebe, ki je predmet nadzora; do teh osebnih podatkov pa ima pooblaščen oseba dostop že v okviru zakonsko predpisanih nalog, neodvisno od aplikacije. Vlada je v duhu transparentnosti na spletu objavila tudi vse tehnične značilnosti obdelave podatkov v aplikaciji.¹⁵

V prvem odstavku 4. člena Odloka/186 je navedenih 13 izjem, pod katerimi je mogoče prehajati tako občinske kot tudi regijske meje; te izjeme so poleg izjem iz delovnih in gospodarskih razlogov (brez katerih ne glede na epidemijo prebivalci ne moremo biti) vezane na nujnost in ob predpostavki doslednega upoštevanja omejitev osebi omogočajo stik le z zelo ozkim krogom ljudi. Vlada podaja

¹³ <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.08.29.20184135v1.full.pdf>

¹⁴ <https://www.fiercebiotech.com/medtech/google-oxford-study-projects-benefits-to-coronavirus-tracing-smartphone-apps-even-at-low>

¹⁵ <https://www.gov.si/assets/vlada/Koronavirus-zbirno-infografike-vlada/APP-OstaniZdrav/Obvestilo-o-varstvu-podatkov.pdf>

nekaj primerov: v okviru dostopa do lekarne zgolj z zaposlenimi v lekarni in drugimi obiskovalci lekarne, v okviru dostopa do diplomatskih predstavništev le s predstavniki tega predstavništva, v okviru pomoči osebam ali izvajanju starševske skrbi le do teh oseb. Predpostavlja se torej, da pri tovrstnem prehajanju občin ali celo regij oseba – seveda ob upoštevanju sprejetih omejitev – ne bo prišla v stik s širokim naborom drugih oseb.

Tudi znotraj občine prebivališča je nabor oseb, s katerimi lahko pride v stik oseba, dokaj omejen, kar še zlasti velja ob dejstvu, da je v Sloveniji kar 110 občin z manj kot 5.000 prebivalcev, le štiri občine pa imajo več kot 50.000 prebivalcev¹⁶. V regijah je seveda prebivalstva neprimerno več; od štirih regij, kjer velja izjema iz 6. člena Odloka/168, je najmanj prebivalcev v Obalno-kraški regiji (114.085), največ pa v Osrednjeslovenski (543.964)¹⁷. V regijah, kjer je zaradi relativno boljše epidemiološke slike smiselno odpraviti oziroma omiliti nekatere omejitve, ima aplikacija torej pomembno vlogo pri za obveščanju oseb o stikih z okuženo osebo, saj tega ni mogoče opraviti na drug način. Ob tem pa vlada ponovno poudarja, da pri izjemi ne gre za obveznost uporabe aplikacije. Aplikacija je prostovoljna in vsakdo se lahko sam odloči, ali bo uporabo aplikacije izkazoval v morebitnem nadzoru uveljavljanja izjeme iz 6. člena Odloka/186.

Aplikacija zasleduje cilj obveščeni imetnikov aplikacije v obe smeri: če gre oseba izven občine prebivališča in pride v stik z okuženo osebo, je obveščena, da je bila v stiku z okuženim, velja pa tudi obratno – če gre izven občine prebivališča okužena oseba, so vse osebe, s katerimi je bila v stiku, prav tako obveščene. Vlada meni, da z drugimi sredstvi tega ni mogoče zagotoviti, saj niti predložitev t.i. negativnega hitrega testa ne zagotavlja dvosmerne obveščeni. Vlada tudi ponovno poudarja, da imajo vse osebe, torej tudi tiste, ki aplikacije ne uporabljajo, na voljo širok nabor izjem, s katerimi lahko prehajajo občinske in tudi regijske meje.

Z vidika obveščanja oseb o stikih potencialno okužena oseba v delovnem okolju vedno ve, s kom je bila v stiku. Enako, kot velja za zdravstvene ustanove in domove starejših občanov, velja tudi za delovna okolja, da gre za organizirana in nadzorovana okolja, kjer ima delodajalec tudi nadzorno vlogo v smislu, da mora zaposlenim zagotavljati takšne pogoje, da je možnost širjenja virusa čim manjša. V zunanjem okolju tega nadzora ni.

Z epidemiološkega vidika ni pomembno, koliko je oseba stara, v kakšnem telesnem stanju je ali v kakšnem gmotnem položaju je; virus v tem delu ni diskriminatoren do populacije. Kot navaja zdravstvena stroka, je najbolj pomembno omejevanje stikov, pri obveščanju o stikih pa ima, kot je vlada že navedla, pomembno vlogo tudi aplikacija. S tega vidika so z epidemiološkega vidika osebe, ki uporabljajo aplikacijo, manj tvegane za povzročitev nenadzorovanega izbruha.

Vlada je pri odločitvi upoštevala konkretne podatke; v letu 2018 je v obdobju 12 mesecev uporabljalo pametni telefon 87 % uporabnikov interneta, starih 16–74 let, pri čemer je imelo dostop do interneta 87 % gospodinjstev, 80 % oseb, starih 16–74 let, pa je internet redno uporabljalo. Ti redni uporabniki so do interneta dostopali v največjem odstotku s pametnega telefona (v 85 %) (v EU-28: 87 %). Med temi pa je bil ta način dostopa najbolj razširjen med 25–34-letniki (97 %), sledili so 16–24-letniki (96

¹⁶ <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8102>

¹⁷ <https://www.stat.si/obcine>

%) in 35–44-letniki (93 %), najmanj razširjen pa med 65–74-letniki (54 %) ¹⁸. Do leta 2020 se je delež teh uporabnikov zagotovo še povečal. Jasno je torej, da je tudi med starejšo populacijo uporaba pametnih telefonov zelo razširjena. Zgolj dejstvo, da nekdo spada med starejšo populacijo, ne pomeni samodejno, da nima pametnega telefona ali da je informacijsko manj pismen; aplikacijo je enostavno naložiti, še enostavneje pa jo je uporabljati. Navesti pa je treba, da so starostniki v COVID-19 pandemiji ena najbolj ogroženih skupin, zato jim zdravstvena stroka še toliko bolj odsvetuje druženje in gibanje izven »mehurčka«, ne glede na uporabo aplikacije.

Na koncu vlada še dodaja, da je z vidika obvladovanja t. i. pandemske izčrpanosti in glede na dejstvo, da smo rast okuženosti uspeli zaustaviti, treba odpraviti nekatere omejitve, vendar je to potrebno storiti na postopen, nadzorovan način, sicer se lahko krivulja okuženosti zoper obrne navzgor, kar lahko privede do zloma zdravstvenega sistema. Pri odpravi omejitev ima aplikacija pomembno vlogo, saj vsaj deloma nadomešča obveščanje oseb o stikih, ki ga ni mogoče izvajati v celoti.

18